



Soudy vs. obce: Vodovody a kanalizace

Výběr z judikatury

Mgr. Vendula Zahumenská, Ph. D, právnička.

Mgr. David Zahumenský, advokát

Srpen 2022

O nás

V naší advokátní kanceláři poskytujeme právní pomoc zejména obcím, které se dostaly do nesnází kvůli svému územnímu plánu, stavební uzávěře, smlouvě s investory, místním poplatkům spojeným s vodovody a kanalizacemi, sporům o veřejnou infrastrukturu nebo požadavkům na náhradu škod za zklamaná legitimní očekávání stavebníků. Proto pečlivě sledujeme činnost českých soudů. Díky tomu vám můžeme nabídnout shrnutí zajímavých rozsudků týkajících se těchto otázek.

O rozhodnutích rovněž píšeme pravidelné články na web advokátní kanceláře. Věříme, že pomohou lidem z obcí, ať už starostkám, starostům nebo zastupitelům či odpovědným úředníkům se v této nelehké problematice o trochu lépe zorientovat.

Najdete nás na www.davidzahumensky.cz

Připojování na vodovod a kanalizaci

Obce jako vlastníci vodovodních a kanalizačních řadů mají podle § 8 odst. 5 zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích povinnost umožnit připojení na vodovod nebo kanalizaci a dodávat pitnou vodu nebo odvádět odpadní vody a čistit odpadní vody, pokud to umožňují kapacitní a technické možnosti těchto zařízení.

Připojení vodovodní nebo kanalizační přípojky a uzavření smlouvy o dodávce pitné vody nebo odvádění i čištění odpadních vod nesmí být podmiňovány vyžadováním finančních nebo jiných plnění. Podle § 36 odst. 1 ZVaK pak platí, že **pokud je pozemek nebo stavba připojena na vodovod nebo kanalizaci** v souladu s právními předpisy, **vzniká odběrateli nárok na uzavření písemné smlouvy podle § 8 odst. 6.** Tento nárok nevzniká, pokud se okolnosti, za kterých došlo k povolení připojení na vodovod nebo kanalizaci, změnilly natolik, že nejsou splněny podmínky pro uzavření této smlouvy na straně odběratele.

Ke zmíněným ustanovením zákona o vodovodech a kanalizacích se několikrát vyjadřovaly soudy, což může být pro obce nepochybně zajímavé. Pojdme se proto na jednotlivá rozhodnutí podívat blíže.

K poplatku za připojení

„V první řadě je třeba uvést, že nelze ztotožňovat či zaměňovat "příspěvek na vybudování inženýrských sítí" s "poplatkem za napojení na vodovod nebo kanalizaci". Přestože odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně a neprováděl vlastní interpretaci předmětné smlouvy o finančním příspěvku na vybudování inženýrských sítí, na jejímž základě by usoudil na jiný účel sjednaného plnění žalovaných, nežli soud prvního stupně, dospěl k závěru, že ve smlouvě sjednaným plněním měli žalovaní žalobkyni zaplatit za možnost připojit své stavby (zamýšlené rodinné domy) k infrastruktuře, zejména napojit vodovodní a kanalizační přípojky k vodovodu a kanalizaci. Jinak řečeno uzavřel, že finanční příspěvek na vybudování infrastruktury byl ve skutečnosti platbou (poplatkem) za připojení se k infrastruktuře. Lze přisvědčit soudu prvního stupně (a potažmo i žalobkyni), že jazykovým výkladem smlouvy uzavřené dne 16. 10. 2007 (tedy tím, jak byla slovy vyjádřena vůle smluvních stran) nelze dospět k jinému závěru, než že zde sjednané plnění žalovaných je příspěvkem na vybudování infrastruktury, nikoli platbou (poplatkem) za napojení vodovodní a kanalizační přípojky k vodovodu a kanalizaci. Na tom nemůže nic změnit skutečnost, že v době podpisu smlouvy byly inženýrské sítě již vybudovány, a že jejich budování bylo spolufinancováno EU z programu CBC Phare 2003. Není rozumného důvodu omezovat platnost dohody tím, že by finanční příspěvek musel být poskytnut pouze na náklady vynaložené v budoucnu, nebo že by náklady k danému účelu nemohly být kryty z více zdrojů. Jestliže byl předmětnou smlouvou účastníky sjednán finanční příspěvek na vybudování inženýrských sítí, nikoli platba (poplatek) za napojení vodovodních a kanalizačních přípojek na vodovod nebo kanalizaci, nemůže obstát právní úsudek odvolacího soudu, že smlouva je neplatná pro rozpor s ustanovením § 8 odst. 5 zákona o vodovodech a kanalizacích.“

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2013, č.j. 33 Cdo 3225/2011

Povinnost vlastníka vodovodu či kanalizace vyjádřit se k žádosti o napojení

„Z ustanovení § 8 odst. 4 a odst. 5 zákona o vodovodech a kanalizacích vyplývá povinnost vlastníka vodovodního či kanalizačního řadu povinnost umožnit napojení nebo připojení k vodovodu nebo kanalizaci. Tato povinnost je formulována zcela jednoznačně. Námitku, že sankční odpovědnost byla vyvozena na základě výkladu žalovaného a nikoliv na základě zákona je nutno odmítnout. Skutkové podstaty správních deliktů, za které byla žalobci uložena pokuta, spočívají v závěru o porušení povinností stanovených v ustanoveních § 8 odst. 4 a odst. 5 zákona o vodovodech a kanalizacích. Jak vyplývá z těchto ustanovení, jejichž citace je výše uvedena, je povinností vlastníka vodovodu nebo kanalizace umožnit napojení a připojení jiným subjektům, nebrání-li tomu kapacitní a technické možnosti těchto zařízení. Jde o povinnost ze zákona, není třeba výkladu uvedených ustanovení. Skutečnost, že není zákonem stanoveno, jakou formou má dojít ke splnění této povinnosti, neznamená, že je vlastník uvedených řadů splnění této povinnosti zproštěn. V případě, že je vlastník vodovodu či kanalizace požádán o to, aby umožnil napojení nebo připojení na jím vlastněný řad, je jeho povinností toto napojení umožnit (za splnění zákonem stanovených podmínek kapacitních a technických možností), tedy musí navenek projevit vůli o tom, že toto napojení či připojení umožní, respektive vůli o tom, že napojení či připojení není z technických či kapacitních důvodů možné. Formy stanoviska vlastníka mohou být různé, nicméně je zřejmé, že postačí zcela neformální úkon, který vůli vlastníka vyjadřuje. Zákon nestanoví žádnou konkrétní formu, lze oprávněně požadovat, aby vůle vlastníka vodovodů či kanalizací byla jednoznačně vyjádřena.“

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 2. 3. 2017, čj. 11 A 68/2015 – 62

Správní delikt vlastníka vodovodu či kanalizace

„Co se týče dopadu § 161 odst. 1 stavebního zákona, jehož užití stěžovatelka rozporuje, je v tomto ohledu zřejmé, že se jedná o zástupný a dodatečně konstruovaný důvod, proč stěžovatelka stanovisko nevydala. Stěžovatelka má pravdu, že stavebník výslovně nežádal o poskytnutí technických informací o vodárenské infrastruktuře stěžovatelky v rozsahu předvídaném citovaným ustanovením. To však není pro posouzení věci rozhodující, podstatná je opět povinnost vlastníka infrastruktury (zde stěžovatelky) informace poskytnout, respektive poskytovat odpovídající součinnost žadateli... Povinností vlastníka infrastruktury podle § 161 odst. 1 stavebního zákona je na žádost určeného okruhu subjektů (mimo jiné i stavebníka) sdělit o takové infrastruktuře ve lhůtě do 30 dnů údaje o její poloze, podmínkách napojení, ochrany a další údaje nezbytné pro projektovou činnost a provedení stavby. Za delikt podle § 181 odst. 4 písm. a) stavebního zákona [v nynějším znění stavebního zákona jde o přešůpek podle § 179 odst. 3 písm. a) stavebního zákona] pak odpovídal vlastník infrastruktury mimo jiné tehdy, jestliže v zákonem stanovené lhůtě požadované údaje žadateli neposkytl (byl v prodlení s odpovědí na danou žádost). Oproti tomu smyslem předmětných správních deliktů podle zákona o vodovodech a kanalizacích [§ 33 odst. 2 písm. f) a § 33 odst. 3 písm. a) tohoto zákona] je trestat nesplnění obecnější povinnosti vlastníka infrastruktury, a to povinnosti poskytovat efektivní součinnost žadateli v každé fázi realizace jeho stavebního záměru (viz v odstavci [30] výše).“

Rozsudek NSS ze dne 28. 3. 2019, č.j. 9 As 422/2017 – 56

Povinnost odvádět odpadní vody

„Podle zákona o vodovodech a kanalizacích je vlastník kanalizace, popřípadě provozovatel, povinen odvádět a čistit odpadní vody v zásadě až tehdy, je-li mezi vlastníkem vodovodu, popř. provozovatelem, na straně jedné a mezi odběratelem na straně druhé uzavřena smlouva o odvádění odpadních vod, nelze tak dovodit, že by měl odběratel po připojení bez dalšího nárok na odvádění odpadních vod. To ovšem také neznamena, že by bylo připojení na kanalizaci podmíněno uzavřením smlouvy o odvádění odpadních vod, naopak jak vyplývá zejména z § 36 odst. 1 zákona o vodovodech a kanalizacích, vzniká po připojení odběrateli nárok na uzavření smlouvy a je na něm, zda k uzavření smlouvy přistoupí či nikoliv. Lze tedy shrnout, že osoba usilující o připojení na kanalizaci, se může domáhat splnění povinnosti připojit na kanalizaci, aniž by se přitom domáhala splnění povinnosti uzavřít s ní smlouvu o odvádění odpadních vod. Tím může docílit připojení na kanalizaci ovšem bez současného vzniku oprávnění odvádět odpadní vody do kanalizace... Dokud ovšem není uvedená smlouva uzavřena, nemá odběratel v zásadě právo do kanalizace vypouštět odpadní vody, neboť by se ve shodě s § 10 odst. 2 zákona o vodovodech a kanalizacích jednalo o neoprávněné vypouštění odpadních vod do kanalizace. Provozovatel kanalizace pak není povinen případné neoprávněné odvádění odpadních vod trpět, nýbrž může využít zákonných prostředků ochrany, včetně práva přerušit nebo omezit odvádění odpadních vod podle § 9 odst. 6 písm. f) zákona o vodovodech a kanalizacích.“

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2016, č.j. 22 Cdo 1769/2016

Uzavření smlouvy o odvádění odpadních vod

„Podle § 36 odst. 1 ZVK pokud je pozemek nebo stavba připojena na vodovod nebo kanalizaci v souladu s právními předpisy, vzniká odběrateli nárok na uzavření písemné smlouvy podle § 8 odst. 6. Tento nárok nevzniká, pokud se okolnosti, za kterých došlo k povolení připojení na vodovod nebo kanalizaci, změnilly natolik, že nejsou splněny podmínky pro uzavření této smlouvy na straně odběratele. Podle § 36 odst. 2 ZVK vlastník vodovodu nebo kanalizace, popřípadě provozovatel, pokud byl k uzavírání smluv zmocněn, nesmí při uzavírání smlouvy podle § 8 odst. 6 jednat v rozporu s dobrými mravy, zejména nesmí odběratele diskriminovat. Žalobci akcentované omezení výběru či absence alternativy odběru a odvádění vody je jedním ze specifíků v rámci vztahů vznikajících při výstavbě a provozu vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu, jež zákonodárce reflektoval úpravou § 8 a zejména pak § 36 ZVK, podle jehož odstavce 1 pokud je pozemek nebo stavba připojena na vodovod nebo kanalizaci v souladu s právními předpisy, vzniká odběrateli nárok na uzavření písemné smlouvy podle § 8 odst. 6. Uvedené znamená, že v případě, kdy je osoba již připojena na vodovod nebo na kanalizaci (je tedy odběratelem – srov. § 2 odst. 6 ZVK), ale nemá uzavřenou smlouvu o dodávce vody nebo o odvádění odpadních vod, vzniká odběrateli nárok na uzavření písemné smlouvy o dodávce vody nebo odvádění odpadních vod. Jedná se pouze o nárok odběratele, nikoliv o jeho povinnost (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2016, sp. zn. 22 Cdo 1769/2016).“

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2019, č. j. 33 Cdo 2748/2018

Kdy má být podána žádost o připojení

„Otázkou je, v jakém časovém okamžiku lze mluvit o naplnění skutkové podstaty žalobkyni vytčených správních deliktů. To je v posuzované věci klíčové. Zdejší soud má za to, že žádost o napojení/připojení k vodovodu anebo kanalizaci, ať už je podána před podáním žádosti o územní rozhodnutí/souhlas nebo po jejím podání, nutno vnímat jako žádost dle § 161 stavebního zákona, a proto se k ní váže třicetidenní lhůta. Pokud takto oslovený vlastník stávající infrastruktury v stanovené lhůtě nesdělí informace o podmínkách napojení/připojení, dopouští se správního deliktu dle § 181 odst. 4 písm. a) stavebního zákona. Na základě uvedeného ovšem nelze automaticky (bez dalšího) konstatovat spáchání nyní projednávaných správních deliktů. Deliktní odpovědnost plynoucí z nesplnění povinností uložených § 8 odst. 4, 5 zákona o vodovodech a kanalizacích totiž nastává později a v jiné kvalitě, totiž až prostá nečinnost spočívající v nesdělení informace v zákonné lhůtě přeroste v nečinnost kvalifikovanou, např. s důsledkem zmaření investičního záměru tazatele. V tomto ohledu lze ovšem o spáchání uvedených deliktů žalobkyní v daném případě hovořit. Lze tak shrnout, že klíčový právní názor žalobkyně je mylný, k porušení povinností dle § 8 odst. 4 a odst. 5 zákona o vodovodech a kanalizacích (umožnit napojení/připojení na vodovod a kanalizaci pro veřejnou potřebu) může dojít i ve fázi před vybudováním nového vodovodu a kanalizace, příp. jejich přípojek. V této souvislosti lze odkázat na argumentaci žalovaného ohledně výkladu zákona o vodovodech a kanalizacích a jeho provázanosti s vodním a stavebním zákonem.“

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 20. 12. 2016, č. j. 29 A 45/2014 - 66

Kontakt

Zpracovali

Mgr. David Zahumenský, advokát

Mgr. Vendula Zahumenská, Ph. D., právnička

Kontakt

Advokátní kancelář David Zahumenský, s.r.o.

@: david@davidzahumensky.cz

+420 608 719 535

www.davidzahumensky.cz

Sídlo:

třída Kpt. Jaroše 1922/3

602 00 Brno

IČO: 08801568

Společnost je zapsaná u Krajského soudu v Brně, spisová značka C 115166